

Toelichting bij het voorontwerp-natuurwetboek

Geert Van Hoorick en An Cliquet

Overzicht

- Algemeen opzet van het wetboek
- Bestuurlijke organisatie en planning
- Beschermde delen van natuur en landschap
- Algemene en gebiedsgerichte bescherming
- Soortenbescherming en jacht
- Natuurvergunning en natuur- en landschapstoets
- Beheer en inrichting
- Toegang tot natuur
- Ondersteunende maatregelen
- Handhaving
- Overgang van oude naar nieuwe wetgeving



Algemeen opzet

Algemeen opzet

- ✱ Studie in opdracht van AMINAL
- ✱ Doelstellingen studie:
 - Hoog beschermingsniveau
 - Integratie en afstemming
 - Eenvormigheid
 - Vereenvoudiging
 - Juridische kwaliteit

Doelstellingen van natuur- en landschapsbeleid

- ✱ Algemeen:
 - Behoud van natuur- en landschapswaarden d.m.v. bescherming, beheer en inrichting
 - Duurzaam gebruik van natuurlijke rijkdommen
 - Erkenning van multifunctionaliteit van natuur en landschap
- ✱ Specifiek:
 - Ecologisch netwerk, duurzaam bosbeheer, duurzaam wildbeheer, behoud biodiversiteit, behoud landschappelijke diversiteit, draagvlak, ...

Beginnelsen van natuur- en landschapsbeleid

- ✱ Integratiebeginsel
- ✱ Voorzorgsbeginsel (*in dubio pro natura*)
- ✱ Beschermingsbeginsel
- ✱ Voorkeur voor behoud *in situ*
- ✱ Streven naar ecologische integriteit
- ✱ Standstill-beginsel
- ✱ Beginsel van ecologische compensatie
- ✱ Beginsel dat goed beheer wordt beloond

Rechten en plichten

- ✱ Natuurzorgplicht:
 - Bijdragen tot verwezenlijken van doelstellingen
 - Schade voorkomen (of beperken, of herstellen, of compenseren)
- ✱ Recht op natuurbeleving

Beperking van het eigendomsrecht

- ✱ Cumulatieve toepassing met andere wetgeving
 - Kan wettige vergunning onbruikbaar maken
- ✱ Rekening houden met ruimtelijke bestemming
 - Kan verwezenlijking van ruimtelijke bestemming onmogelijk maken
- ✱ Maar in bepaalde gevallen:
 - Recht op gedwongen aankoop door Vlaams Gewest
 - Recht op schadevergoeding



© Johan De Bondt

Bestuurlijke organisatie – officiële instanties

- ✱ Vlaams Gewest:
 - Agentschap
 - Maatschappij (VLM)
 - Instituut
 - Mina-raad
- ✱ Provincies:
 - Provinciale natuurambtenaren
 - Provinciale mina-raad
- ✱ Gemeenten:
 - Gemeentelijke natuurambtenaren (minimum 1!)
 - Gemeentelijke mina-raad

Bestuurlijke organisatie – private instanties

- ✱ Terreinbeherende natuurverenigingen
- ✱ Natuurverenigingen
- ✱ Verenigingen voor natuurstudie/educatie
- ✱ Regionale landschappen
- ✱ Beheergroepen (m.i.v. bosgroepen)
- ✱ Verenigingen van jachtrechthouders
- ✱ Jachtverenigingen
- ✱ Dierenopvangcentra
- ✱ Verenigingen van dierenliefhebbers

Overzicht bestuurlijke organisatie



Natuur- en landschapsbeleidsplanning

- ✱ Vlaams Gewest:
 - Natuur- en landschapsrapport: om 2 jaar
 - Natuur- en landschapsbeleidsplan: om 5 jaar
 - Milieujaarprogramma
- ✱ Provincies:
 - Natuur- en landschapsbeleidsplan (facultatief)
 - Milieujaarprogramma (facultatief)
- ✱ Gemeenten:
 - Natuur- en landschapsrapport: om 10 jaar
 - Natuur- en landschapsbeleidsplan (facultatief)
 - Milieujaarprogramma (facultatief)



Beschermden delen van
natuur en landschap

Beschermden delen van natuur en landschap

- ✱ Onderscheid:
 - Bescherming van gebieden
 - Bescherming van biotopen en landschapselementen

Bescherming van gebieden

- ✱ Reduceren van categorieën beschermde gebieden
- ✱ Uniformiseren van procedures voor aanwijzing

Overzicht van types beschermde gebieden

- ✱ Natuurreservaat
- ✱ Speciale habitatbeschermingszone
- ✱ Beschermde natuurgebied
- ✱ Speciale vogelbeschermingszone
- ✱ Beschermde landschap

- ✱ (Watergebied van internationale betekenis)
- ✱ (Werelderfgoedgebied)

Types beschermde gebieden

- ✱ Natuurreservaat:
 - Gewestelijk of erkend
 - Hoofdzakelijk behoud van natuur en landschap
- ✱ Speciale habitatbeschermingszone:
 - Uitvoering van Habitatrichtlijn
 - Voor habitats van bijlage I en soorten van bijlage II en IV

Types beschermde gebieden

- ✿ **Beschermde natuurgebied:**
 - Behoud van natuur en landschap bij voorrang van andere functies
- ✿ **Speciale vogelbeschermingszone:**
 - Uitvoering van Vogelrichtlijn
 - Voor vogels van bijlage I en trekvogels
- ✿ **Beschermde landschap:**
 - Behoud van natuur en landschap nevens geschikt aan andere functies

Types beschermde gebieden: van oud naar nieuw

● Vlaamse reservaten ● Erkende reservaten ● Aangewezen bosreservaten ● Erkende bosreservaten	● Gewestelijke natuurreservaten ● Erkende natuurreservaten
● Habitatrichtlijngebieden	● Speciale habitatbeschermingszones
● VEN (GEN + GENO) ● Beschermde landschappen ● Duingebieden ● Voor duingebied belangrijke landbouwgebieden	● Beschermde natuurgebieden
● Vogelrichtlijngebieden ● Natuurverwevingsgebieden (IVON) ● Erfgoedlandschappen ● Sommige beschermde landschappen	● Speciale vogelbeschermingszones ● Beschermde landschappen

Onder beschermd statuut plaatsen

- ✿ **Natuurreservaat:**
 - Voorstel van Agentschap
 - Advies van Instituut
 - Aanwijzing of erkenning door Vlaamse regering
 - Mogelijkheid tot voorlopige toepassing van beschermingsmaatregelen tussen aanvraag voor erkenning en erkenning

Onder beschermd statuut plaatsen

- ✿ **Speciale habitat- en vogelbeschermingszone, beschermde natuurgebied, beschermde landschap:**
 - Mogelijkheid van verzoek tot voorlopige aanwijzing:
 - ♦ Voor beschermde natuurgebied en beschermde landschap
 - ♦ Door provincie, gemeente, erkende natuurvereniging, erkende terreinbeheerende vereniging

Onder beschermd statuut plaatsen

- Voorlopige aanwijzing:
 - ♦ Voorstel van Agentschap, advies van Instituut, beslissing Vlaamse regering
 - ♦ Advies van administraties en adviesraden
 - ♦ Mogelijkheid tot informatievergaderingen en inspraak
 - ♦ Openbaar onderzoek:
 - Organisatie door gemeenten
 - Coördinatie door Agentschap
 - Advies door Mina-raad
 - ♦ Voorlopige rechtsgevolgen

Onder beschermd statuut plaatsen

- Definitieve aanwijzing:
 - ♦ Voorstel van Agentschap
 - ♦ Advies van Instituut
 - ♦ Beslissing Vlaamse regering
 - ♦ Binnen 2 jaar na voorlopige aanwijzing

Beschermde gebieden

- ✱ Voor alle gebieden: monitoring en evaluatie
- ✱ Wijzigen of ontnemen van beschermd statuut: zelfde procedure als onder beschermd statuut plaatsen

Bescherming van biotopen en landschapselementen

- ✱ Types beschermde biotopen:
 - Vlakvormige delen
 - B.v. moerassen, heiden, inheemse loofbossen...
- ✱ Types beschermde landschapselementen:
 - Vlak-, lijn- of puntvormige delen
 - B.v. beken, bermen, alleenstaande bomen...
- ✱ Identificatie en evaluatie:
 - Mogelijkheid tot afbakening van beschermde biotopen op kaart door Instituut
 - Mogelijkheid tot inventarisatie van beschermde landschapselementen door gemeente- of provincieraad (+ rol natuurambtenaar)



© Johan De Bont

Algemene en gebiedsgerichte
bescherming

Codes goede natuurpraktijk

- ✱ Kunnen worden vastgesteld door Vlaamse regering
- ✱ Codes zijn vrijwillig, maar door verwijzing in bindende bepalingen worden ze verplicht
- ✱ Kunnen individueel worden opgelegd aan eigenaar of gebruiksgerechtigde

Algemene natuurvergunningsplicht

- ✱ Algemene vergunningsplicht voor bepaalde activiteiten:
 - Ontbossing
 - Bebossing
 - Kaalslag in een bos
 - Kapping van bomen in een bos en kapping van hoogstammen
 - Rooiing van inheemse houtachtige beplantingen
 - Aanmerkelijke reliëfwijziging (niet samenhangend met bebouwing)
 - Aanmerkelijke wijziging van bepaalde vegetaties
 - Aanleg van onverharde wegen
 - Aanmerkelijke wijziging van taluds en oevers
 - Bepaalde drainages
 - Aanleg van terreinen voor groepssporten...
- ✱ Algemene ontheffing mogelijk

Algemene biotoopbescherming

- ✱ Verbod op bepaalde activiteiten:
 - B.v. bomen kappen van 1 april tot 30 juni
- ✱ Afstandsregels:
 - B.v. 6m bij bebossing van hoogstammen grenzend aan cultuurgronden
- ✱ Algemene ontheffing mogelijk
- ✱ Individuele ontheffing mogelijk door natuurvergunning

Gebiedsgerichte bescherming

- ✳️ Verbod op bepaalde activiteiten:
 - In natuurreservaten:
 - B.v. bouwvergunningsplichtige activiteiten
 - In beschermde natuurgebieden en speciale habitatbeschermingszones
 - B.v. bepaalde bouwvergunningsplichtige activiteiten (met uitzondering van vrijgestelde werken)
 - In bossen:
 - B.v. wegnemen van strooisel of dood hout
- ✳️ Algemene ontheffing mogelijk
- ✳️ Individuele ontheffing mogelijk door natuurvergunning

Gebiedsgerichte bescherming

- ✳️ Verbod op teweegbrengen van bepaalde effecten:
 - Betekenisvolle nadelige beïnvloeding van beschermde gebieden, beschermde biotopen en landschapselementen
- ✳️ Algemene ontheffing mogelijk
- ✳️ Individuele ontheffing mogelijk door natuurvergunning

Ontheffingen van bescherming

- ✳️ Algemene ontheffing:
 - Besluit Vlaamse regering (= besluit kleine werken)
 - Niet betekenisvol of gunstig voor natuurbehoud en landschapszorg
- ✳️ Individuele ontheffing:
 - D.m.v. natuurvergunning
- ✳️ Natuurmeldingsplicht:
 - Kan worden ingesteld voor werken waarvoor algemene ontheffing geldt (b.v. veiligheidskappingen)

Doorwerking van bescherming

- ✳️ Doorwerking in ruimtelijke ordening:
 - Zo nodig, vaststellen van stedenbouwkundige voorschriften in RUP's voor beschermde delen
 - Betrokkenheid natuurambtenaar ingeval van opmaak van RUP in beschermde gebieden
 - Advies Agentschap
- ✳️ Doorwerking in milieubeleid:
 - Zo nodig, vaststellen van bijzondere milieukwaliteitsnormen en milieuhygiënische normen
 - Betrokkenheid en advies Agentschap